

59 ישראל אחד נתנו לה, ותוציא לעז על ישראל כשר. רב יהודה
 60 אמר, שפא יתלנה ישראל עמו – עם הגוי בדרך משום שיחשוב
 61 שהוא ישראל שהרי יש לו ציצי, ויהרנה הגוי בדרך.
 62 הגמרא מביאה שתי הנהגות של רב יהודה לענין ציצי, ומקשה
 63 סתירה ביניהן: רב יהודה, רמי תבילתא לפרוומא (טלית) דאנשי
 64 ביתיה – היה מטיל ציצי לבגדי אשתו, וכן היה מברך כל צפרא –
 65 כל בוקר ברכת להתעטף בציצי.
 66 שואלת הגמרא: מדרימי – הלא מכך שהטיל ציצי בבגד של אשתו,
 67 מוכח דקסבר שציצי מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא, ונשים
 68 חייבות בה, ואם כן אמאי מברך כל צפרא וצפרא – מדוע היה
 69 מברך כל בוקר ובוקר, והרי אם אין היא מצות עשה שהזמן גרמא,
 70 אם כן אף הלילה זמן ציצי הוא, והיום הוא המשך המצוה של
 71 הפעם הראשונה שלבש ציצי, ולעולם אין לשוב ולברך עליה.
 72 מתרצת הגמרא: אכן טובר רב יהודה שהלילה זמן ציצי הוא,
 73 והטעם שבירך עליה כשהיה לובשה בבוקר משום שטובר ברכי,
 74 דתניא, תפילין כל זמן – כל פעם שחזרו ומניחו, חזרו ומברך עליהן
 75 דברי רבי. ומשום כך, גם רב יהודה היה חוזר ומברך כל בוקר בשעה
 76 שהיה לובשה.
 77 מקשה הגמרא: אי הכי – אם כן שסבר רבבי, כל שעתא נמי – כל
 78 זמן ביום שהיה לובשה מחדש היה לו לברך, ולא רק פעם אחת
 79 בבוקר.
 80 מתרצת הגמרא: רב יהודה, איניש צניעא הנה – אדם צנוע היה,
 81 ולא שרי ליה לגלמיה בוליה יומא – ולא פשט את טליתו כל היום,
 82 אך באמת אם היה פושט את טליתו באמצע היום והיה לובשה
 83 מחדש, היה מברך עליה.
 84 שואלת הגמרא: ומאי שנא (מצפרא) [בצפרא] – ומה שונה זמן
 85 הבוקר שרק אז היה מברך, והרי היה לו לברך כבר באשמורת הבוקר
 86 בשעה שהיה קם משנתו ללמוד תורה והיה לובש את טליתו.
 87 משיבה הגמרא: פי משני מנסות לילה לכסות יום – כשהיה פושט
 88 את בגדו שהיה מתכסה בו בלילה ולובש את בגד היום שבו היה יוצא
 89 בין אנשים היה מברך, אך בשעה שהיה קם משנתו ללמוד תורה,
 90 עדיין היה נשאר לבוש בבגד שהיה מתכסה בו בלילה.
 91 הגמרא מביאה ברייתא בה יתבאר מי הם החייבים בציצי: תנו רבנן,
 92 הכל חייבין במצות ציצי, בהנים ליום וישראלים, גרים נשים
 93 ועבדים. רבי שמעון פוטר פנשים, מפני שמצות עשה שהזמן
 94 גרמא הוא, שהרי אין חייבים בלילה בציצי, וכל מצות עשה
 95 שהזמן גרמא נשים פטורות.
 96 אמר רב – שנינו לעיל בברייתא, הכל חייבין בציצי, בהנים ליום
 97 וישראלים. מקשה הגמרא: פשימא, דאי (שום) בהנים ליום
 98 וישראלים פטרי, מאן ליתניב – מי הוא החייב בציצי, ולמי נאמרה
 99 מצות ציצי.
 100 מתרצת הגמרא: בהנים איצטריבא ליה, דסלקא דעתך אמינא,
 101 הואיל וכתוב בפרשת כלאי בגדים (דברים כב יא) 'לא תלבש שעטני
 102 צמר ופשתים יחדיו', וסמוך לכך בפרשת ציצי נאמר (שם כב יב)
 103 'עדילים תעשה לה', הייתי אומר, מאן דלא אישתרי בלאים לנביה
 104 בלבישה – מי שנאמר עליו שלא הותר בלבישת כלאים, הוא
 105 דמתייב בציצי, אבל הני (אלו) בהנים, הואיל ואישתרי בלאים
 106 לנבייה – כיון שהותר להם לבישת כלאים, לא ליתניב בציצי, קא
 107 משמע לן שגם הכהנים חייבים בציצי, והטעם דנקי דאישתרי
 108 בעידן עבודה, בלא עידן עבודה לא אישתרי – שאף שאכן התרו
 109 הכהנים בלבישת כלאים, לא הותרו אלא בשעת עבודה במקדש
 110 אבל שלא בשעת עבודה לא הותרו, אם כן אף הם בכלל איסור
 111 כלאים ולכך אינם פטורים מציצי.
 112 עוד שנינו בברייתא: רבי שמעון פוטר פנשים. מבררת הגמרא: מאי
 113 מצמא דרבי שמעון שסבר שציצי היא מצות עשה שהזמן גרמא.
 114 משיבה הגמרא: דתניא, נאמר בפרשת ציצי (במדבר טו לט) 'וראתם
 115 אותו', ויש לדרוש מכאן שאין חייב בציצי אלא בגד שאתה לובשו
 116 ביום משום שאתה רואה אותו, פרט לכסות לילה שאין אתה רואה

1 בן ארבעים יום – שעברו עליהם ארבעים יום משיצאו מגוף האדם,
 2 ותרי לה בגויה – ושורה ככולם את התכלת מאורתא ועד
 3 לצפרא – מערב ועד הבוקר, אם איפרד חוותיה – נתקלקל מראה
 4 הצבע, הציצי פסולה שסימן שהצבע הוא קלא אילן, ואם לא
 5 איפרד חוותיה בשרה.
 6 ורב אדא קמיה (לפניו) דרבא משמיה דרב עירא אמר שכך היא
 7 דרך הבדיקה, מייתי המירא ארפסא דשערי – מביא שאור מבצק
 8 של שעורים שחמוצם קשה (חזק) ואפי לה בגויה – ומכניס בתוכו
 9 את חוטי התכלת ואופוה בתור, ואשתנאי למעליותא – אם השתנה
 10 צבע התכלת לטובה בשרה, ואם לגרעותא – לרעה, פסולה,
 11 וסימניה לזכור איזה שינוי כשר ואיזה שינוי פסול, שינוי שקר,
 12 כלומר לרעה, פסול, שינוי אמת, כלומר לטובה, כשר. וקשה מדוע
 13 אמרו בברייתא שהתכלת אין לה בדיקה.
 14 מתרצת הגמרא: מאי אין לה בדיקה נמי דקאמר אמעומה – מה
 15 שאמרו בברייתא, שהתכלת אין לה בדיקה, הוא על הטעימה, שאי
 16 אפשר לבדוק ולדעת אם המוכר בדק על ידי חוטים אלו את הצבע
 17 שביורה וממילא צביעתם היתה שלא לשמה.
 18 הגמרא מספרת על בדיקת התכלת: מר (שם חכם) ממשפי (שם)
 19 מקום בבבל) אייתי תבילתא – הביא עמו ציצי תכלת, בשני רב
 20 אחאי – בחיי רב אחאי, בדיקה בדיקה וצחק בדיקה יהודה –
 21 בבדיקתו של רב יצחק, ואיפרד חוותיה – ונחלש מראה הצבע, בדקו
 22 בדרך אדא, ואשתנאי למעליותא – והשתנה לטובה. סבור – סברו
 23 החכמים שהיו שם למיפסקה – לפסול את הציצי, אמר להו רב
 24 אחאי, אלא הא – אלא לפי דבריכם נמצא שציצי זו לא תבילתא
 25 היא משום שנפרד הצבע בבדיקתו של רב יצחק, ולא קלא אילן היא
 26 – שהרי נשתנה צבעה לטובה בבדיקתו של רב אדא, ואם כן איזה
 27 צבע הוא זה, אלא שמע מינה שמועטא אהדרי איתמר – אלא ודאי
 28 דברי רב יצחק ורב אדא נאמרו האחד על חבירו, ואין הם חולקים זה
 29 על זה, וכלומר, היבא דבדיקתא – כאשר בדקו בדיקה בדיקה
 30 דרב יהודה, אם לא איפרד חוותיה בשרה, ואם איפרד חוותיה
 31 בדיקה לה בדרך אדא, בחמירא ארפסא – בשאור קשה, ואם
 32 אישתני למעליותא בשרה, לגרעותא פסולה.
 33 הגמרא מביאה ראייה לדעת רב אחאי: שלחו חכמים – שלחו החכמים
 34 מארץ ישראל, שמועטא אהדרי איתמר.
 35 הגמרא מספרת ממנהגו של רבי מני בענין קניית הציצי: רבי מני,
 36 תגר היה, וכשהיה קונה ציצי למוכר, דייק וזבין – היה מדקדק
 37 וקונה מן המומחה, משום שהחמיר בחומרי מתניתא – כחומרת
 38 הברייתא לעיל שהטעימה פסולה, ומכיון שאי אפשר לבדוק אם
 39 נעשתה הצביעה כהלכתה, לא היה קונה אלא ממומחה היודע דין
 40 זה שהטעימה פסולה. אמר ליה תהוא סבא – זקן אחד, הכי עבד
 41 קמאי דקמך – כך עשו דורות הקודמים, ואצלה עיפקייהו –
 42 והצליחו בעסקיהם.
 43 הגמרא מביאה ברייתא, ממי אפשר לקנות ציצי: תנו רבנן, הלוקח
 44 טלית מצויצת – שהטילו בה ציצי מן השוק, אם קונה מישראלי,
 45 הרי היא פחוקתה שנעשית כהלכתה וכשרה, ואם מן העובד
 46 בוכבים, אם מן התגר – סוחר גוי, בשרה, לפי שודאי הגוי קנה אותה
 47 מישראל מומחה, ואין לחוש שישקר בכך משום שירא להפסיד
 48 אמונתו אם יתברר ששיקר. ואם מן ההדייט – סתם גוי שאינו סוחר,
 49 פסולה, שמה הגוי צבע לבדו את חוטי התכלת ונעשתה הצביעה
 50 שלא לשמה. ואף על פי שאמרו חכמים, אין אדם רשאי למכור
 51 טלית מצויצת לעובד בוכבים עד שיתיר ציצי חותיה – עד שיוציא
 52 את חוטי הציצי מהטלית, ולכאורה מטעם זה היה לנו להניח שלא
 53 יתכן שהיה ביד גוי ציצי כשרה, ולפסול ציצי שביד התגר, מכל
 54 מקום מותר לקנותה מן הגוי, משום שנתגר ירא על אמונתו, ובודאי
 55 לא ימכור ציצי פסולה.
 56 מבררת הגמרא: מאי מצמא – מה הטעם שאין מוכרים טלית
 57 מצויצת לגוי. משיבה הגמרא: הקא תרנימו – כאן בבבל ביארו,
 58 משום וזנה – שמה יתן הגוי את הטלית לזונה גויה בשכרה, ותאמר

47 מַצְעוֹת של זהב ושל כסף, שֶׁהַצְּעִיָּה לוֹ בְּאִיסוּר, הַצְּעִיָּה לוֹ בְּהִיתָר,
 48 זֶה מַלְמֵדנוּ מהוּ הוּא מִתֵּן שֶׁכָּרוּ של מצוה קלה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלַעוֹלָם
 49 הַבָּא אֵינִי יוֹדֵעַ כְּמָה.
 50 הגמרא מבארת את דין טלית שאולה: אָמַר רַב יְהוּדָה, טְלִית
 51 שְׂאוּלָה, כֹּל שְׂלוּשִׁים יוֹם פְּטוּרָה מִן הַצִּיצִית, שהי היא אמרה תורה
 52 (דברים כב יג) 'גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ על ארבע כַּנְפוֹת כְּפוֹתָךְ אֲשֶׁר תִּכְסֶּה
 53 בָּהּ, וְיֵשׁ לְדָרוֹשׁ 'כְּסוּתָךְ' שֶׁלְךָ, וְלֹא כְּסוּת חֻבְרָן, אֲבָל מִיֵּן וְאִילָנָה,
 54 לֵאחֲרֵי שְׁלוֹשִׁים יוֹם, הֵיכָּתִבַּת בְּצִיצִית.
 55 הגמרא מבארת את דברי רב יהודה מדין מוזהר: תֵּנִיָּא נְמִי הָכִי,
 56 הֵדֵר בְּפוֹנְדְקִי - מְקוֹם שְׁלֹשִׁים בו עוברים ושבבים, בְּאֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֵן
 57 הַשׁוֹכֵר בֵּית כַּחֲזוּן לְאֶרְצוֹ, כֹּל שְׁלוֹשִׁים יוֹם פְּטוּר מִן הַמְּוֻזָּה, מִיֵּן
 58 וְאִילָנָה - מִשְׁעֵבְרוּ שְׁלוֹשִׁים יוֹם, הֵיכִיב לַהֲנִיחַ בַּתְּחוּ מוֹזֶה, אֲבָל
 59 הַשׁוֹכֵר בֵּית בְּאֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל, עוֹשֶׂה מְוֻזָּה לְאִלְתָּר - מִיַּד בְּשֶׁעָה
 60 שְׂנַכְסֵה לְדוֹר בְּבֵית, מְשׂוּם וַיְשׁוּב דְּאֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל - מְכִיזַן שִׁכְשִׁירָצָא
 61 מְבִיתוֹ אִסוּר לוֹ לִיטוֹל אֶת הַמְּוֻזָּה שֶׁהִנִּיחַ בַּתְּחוּ, לֹא יֵצֵא מְבִיתוֹ סְתָם
 62 לְלֹא צוֹרֵךְ וְיִדוֹר בְּבֵית אַחֵר, כִּיּוֹן שִׁיחְשׁוּשׁ עַל טְרַחַת מַמּוֹן לַקְּנוֹת
 63 מוֹזֶה אַחֲרַת, וְאִם אֵם יִנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְיִלַּךְ, מִיַּד יִבְאוּ אַדָּם אַחֲרֵי לְדוֹר
 64 בְּבֵית מְשׂוּם שִׁימְצֵא מוֹזוֹת קְבוּעוֹת שֶׁם, וּמִתוֹךְ כֵּךְ נִמְצְאוּ אֶרֶץ
 65 יִשְׂרָאֵל מְיוֹשְׁבַת.
 66 שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנֵה (לעיל לח), תְּפִלָּה שֶׁל יָד אֵינָה מְעַכְּבַת אֶת שֶׁל רֹאשׁ,
 67 וְשֶׁל רֹאשׁ אֵינָה מְעַכְּבַת אֶת שֶׁל יָד. אָמַר רַב חִסְדָּא, לֹא שָׁנוּ דִּין זֶה
 68 בְּמִשְׁנֵינֵנוּ שְׁתַּפִּילָה אֶחָד אֵינָה מְעַכְּבַת אֶת הַשְּׁנִיָּה, וְאִם הִנִּיחַ אֶחָד
 69 מֵהֶם קַיָּים מְצוּהָ, אֵלֹא שִׁישׁ לוֹ אֶת שְׁתֵּיהֶן, וְלֹא הִנִּיחַ אֶחָד, אֶחָד
 70 אֲבָל אֵם אֵין לוֹ אֶת שְׁנֵיהֶם אֶלֶּא רַק אֶחָד, אוֹתָהּ תְּפִילָה שְׁאִין לוֹ
 71 מְעַכְּבַת אֶת אוֹתָהּ שִׁישׁ לוֹ, וְאֵינוֹ יוֹכֵל לַהֲנִיחָהּ. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמַיִם לְרַב
 72 חֲסַדָּא, אֲמַרְתָּ - וְכִי כַךְ אֶתָּה אוֹמֵר שְׁתַּפִּילָה אֶחָד מְעַכְּבַת אֶת הַשְּׁנִיָּה
 73 וְאִם הִנִּיחַ אֶחָד לֹא קַיָּים מְצוּהָ. אָמַר לְהוּ רַב חֲסַדָּא לְחֲכָמַיִם, לֹא,
 74 אֵינִי סוֹבֵר כֵּן, אֵלֹא מֵאֵן דְּלִית לִיהֵ תֵּרֵי מְצוֹת - וְכִי מִי שְׁאִין לוֹ אֶת
 75 שְׁתֵּי הַתְּפִילוֹת שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ, הֵךְ מְצוּהָ נְמִי לֹא לְעֶבְרִי - לֹא יִנִּיחַ
 76 אִף אֶחָד מֵהֶם. שׂוֹאלֵת הַגְּמָרָא, וּמַעְיָקְרָא מַאי סְבֵר - וּמַתְחִילָה מַה
 77 הַטַּעַם סְבֵר רַב חֲסַדָּא שְׂכֵאשְׁרֵי אֵין לוֹ אֶת שְׁתֵּי הַתְּפִילִין תְּפִילָה
 78 אֶחָד מְעַכְּבַת אֶת חֲבֵירָתָהּ. מַשִּׁיבָה הַגְּמָרָא, גִּזְרָה שְׂמָא יָפִשְׁעַ - יֵשׁ
 79 לְחוּשׁ שָׂאֵם יֵתִירוֹ לוֹ לַהֲנִיחַ אֶחָד מִזָּהן כְּשֵׁאִין לוֹ אֶת הַאֲחֵרָת, יִפְשַׁע
 80 וְלֹא יִקְנֵה אוֹתָהּ, אֲבָל אֵם לֹא יֵתִירוֹ לוֹ לַהֲנִיחַ אֶחָד אֶלֶּא אֵם יֵשׁ לוֹ
 81 אֶת חֲבֵירָתָהּ וְדֹאֵי יוֹדְרוּ לַקְּנוֹת אֶת זוֹ שְׁאִין לוֹ, בְּכַדִּי שִׁיבֹל לַהֲנִיחֶן,
 82 וּמִשּׂוֹם כֵּךְ אָמַר בַּתְּחִילָה שָׂאֵם אֵין לוֹ אֶלֶּא אֶחָד לֹא יִנִּיחָהּ.
 83 אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, כָּל מִי שְׁאֵינוֹ מְנִיחַ תְּפִילִין, עוֹבֵר בְּשְׂמוּנָה - עַל
 84 שְׂמוּנָה מְצוֹת עֲשֶׂה, וְכֹל שְׁאֵין לוֹ צִיצִית בְּכִגְדוֹ - שְׁלוּבֵשׁ בְּגַד שֶׁל
 85 אַרְבַּע כְּנָפוֹת וְאֵינוֹ מְטִיל בּוּ צִיצִית, עוֹבֵר בְּהַמְשָׁךְ מְצוֹת עֲשֶׂה, וְכָל
 86 כַּחֲזוֹן שְׂאֵינוֹ עוֹלָה לְדוֹבֵן לְבִרְךְ אֶת הָעַם, עוֹבֵר בְּשַׁלְשָׁה עֲשֶׂה, וְכָל
 87 שְׁאֵין לוֹ מְוֻזָּה בַּתְּחוּ - שִׁישׁ לוֹ פֶּתַח הַחֵיִבּ בְּמוֹזָה וְאֵינוֹ קוֹבַע בּוּ
 88 מוֹזָה, עוֹבֵר בְּשִׁנֵּי מְצוֹת עֲשֶׂה, שְׁבַשְׁנֵי מִקוּמוֹת בְּתוֹרָה נְאֻמָּר
 89 'וְכַתְּבָתֶם', הָאֶחָד, 'וְכַתְּבָתֶם עַל מְוֻזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשָׂעָרֶיךָ' (דברים י טו),
 90 וְהַשְּׁנִי, 'וְכַתְּבָתֶם עַל מְוֻזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשָׂעָרֶיךָ' (שם יא כ).
 91 וְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ, כָּל הַמְּנִיחַ תְּפִילִין מֵאֶרֶץ יַמִּים, שְׁנָאֻמְרָא (ישעיה
 92 לח טו)

1 יוֹל מְפִי - עֶבֶד מוֹזוּלוּל יוֹתֵר מִן הַאֲשֶׁה, וְלַכֵּךְ אִף שְׁבִירָךְ שֶׁלֹּא עֲשֵׂאֲנִי
 2 אֲשֶׁה עַדִּין יֵשׁ לוֹ לְהוֹסִיף לְהוֹדוֹת וְלַבְרָךְ שֶׁלֹּא עֲשֵׂאוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 3 הוּא עֶבֶד.
 4 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא הַמַּלְמֵדֵת מְהִיכֵן לְקוֹחִים אֶת הַתְּכַלְתִּי: תֵּנּוּ
 5 רִבְזָנָן בְּרִייתָא. חֲלוּזֵן זֶה שְׁמֻמְנָה עוֹשִׂים אֶת צַעַב הַתְּכַלְתִּי, מַרְאָה גּוּפוֹ
 6 דּוֹמָה לָּיָם, וְבְרִיתוֹ - מַרְאָה צוֹרְתוֹ דּוֹמָה לְדָן, וְעוֹלָה מִן הַיָּם אֶל
 7 הַיַּבְשָׁה, פַּעַם אֲחֵד לְשַׁבְעִים שָׁנָה, וּבְדָמוֹ צוֹבָעִין וְתַבְלֵת, לְפִיכָךְ -
 8 כִּיּוֹן שְׁאֵינוֹ מְצִיָּו אֶלֶּא אֶחָד לְשַׁבְעִים שָׁנָה, דְּמִיּוֹ יָקָרִים.
 9 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֶׂה בְּשֵׁכַר הַמְּקַיָּים מְצוֹת צִיצִית: תֵּנִיָּא, אָמַר רַבִּי
 10 נַחֲמָן, אֵין לָךְ כָּל מְצוּהָ קָלָה שְׂכַתְּנוּבָה בַּתּוֹרָה שְׁאֵין מִתֵּן שְׂכַרָה
 11 בְּעוֹלָם הַזֶּה - אֲפִילוֹ מְצוּהָ קָלָה שְׂאָדָם מְקַיָּמָהּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 12 נוֹתֵן לוֹ עַלֶיהָ שְׂכַר גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלַעוֹלָם הַבָּא - אֲבָל לְעוֹלָם הַבָּא
 13 אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּמָה שְׂכַרָה גְּדוּלָה. צָא וְלָמַד מִמְּצוֹת צִיצִית כְּמָה גְּדוּלָה
 14 שְׂכַרָה גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאִף שֶׁהִיא מְצוּהָ קָלָה, שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה בְּאָדָם
 15 אֲחֵד, שֶׁהִיא זְהִיר בְּמְצוֹת צִיצִית, שְׁמַע שֵׁישׁ זוֹנָה אֶחָד בְּכַרְכְּבֵי
 16 הַיָּם שְׁנֵיטְלַת אַרְבַּע מְאוֹת זְהוּבִים בְּשַׁכְרָה, שִׁיגַר וּ-שְׁלַחוּ לָהּ
 17 אַרְבַּע מְאוֹת זְהוּבִים וְקַבֵּעַ לָהּ - קַבַּעָה לוֹ וְמֵן שִׁיבּוֹא, בְּשֶׁתַּחֲנִיעַ
 18 זְמַנּוֹ, בָּא וְיִשֵּׁב עַל הַפֶּתַח - עַל פֶּתַח בֵּיתָהּ, נִכְנְסָה שִׁפְחָתָהּ וְאִמְרָה
 19 לָהּ, אוֹתוֹ אָדָם שִׁשְׁיָר לִיךְ אַרְבַּע מְאוֹת זְהוּבִים בָּא וְיִשֵּׁב עַל
 20 הַפֶּתַח, אִמְרָה הוּא יָפָנְם, נִכְנַם, הַצְּעִיָּה לוֹ שְׂכַע מְצוֹת, שִׁישׁ שֶׁל
 21 כְּסָף וְאֶחָד - וּמַטָּה עַלְיוּנָה שֶׁל זְהוּבָיִם וּבֵינָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹסִים
 22 שֶׁל כְּסָף וְעַלְיוּנָה - וּסוּלָם שֶׁל עַלְיוּנָה שֶׁל זְהוּבָיִם, וְאִף עֵלְתָה וְיִשָּׁבָה עַל
 23 גַּבִּי מַטָּה עַלְיוּנָה בְּשֶׁהִיא עָרוּמָה, וְאִף הוּא עָלָה לְשַׁבַּח עָרוֹם
 24 בְּנַגְדָהּ, בָּאוּ אַרְבַּע צִיצִיתוֹתֵינוּ וַיְפֹתְחוּ לוֹ עַל פְּנֵיו, נִשְׁמַט וְיִשֵּׁב לוֹ
 25 עַל גַּבִּי קַרְקַע, וְאִף הוּא נִשְׁמַטָה וְיִשָּׁבָה עַל גַּבִּי קַרְקַע, אִמְרָה לוֹ,
 26 גִּבְהָ שֶׁל רומי - וְלֶשׁוֹן שְׁבוּעָה, נִשְׁבַּעָה בְּחֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁל רומי, שְׂאֵינִי
 27 מְנִיחָתְךָ עַד שֶׁתֵּאֻמַּר לִי מַה מוּם רֵאִיתָ בִּי מִשְׁשׂוּם כֵּךְ שֶׁמְטַמְּתָ
 28 וַיִּרְדַּת מִמִּטְתִּי, אָמַר לָהּ הַעֲבֹדָה וּ-לֶשׁוֹן שְׁבוּעָה, שְׂלֹא רֵאִיתִי
 29 אֲשֶׁה יָפָה בְּמוֹתְךָ, אֵלֹא מְצוּהָ אֶחָד צִיּוֹנָה ה' אֱלֹהֵינוּ וְצִיצִית
 30 שָׂמָה, וְכַתִּיבָהּ - בַּפְּסוֹק אַחְרוֹן שֶׁל פִּרְשַׁת צִיצִית (בבבב טו מא) 'אֵינוֹ
 31 ה' אֱלֹהֵינוּ' בְּשֵׁנֵי פִּעֲמִים, וְיֵשׁ לְדָרוֹשׁ, אֵינוֹ הוּא שְׁעָתִיד לִיְפָאֵר
 32 וְאֵינוֹ הוּא שְׁעָתִיד לְשִׁלֵּם שְׂכָר, עֲבָשׁוּ נְדָמוֹ עֲלֵי אוֹתָם צִיצִית
 33 בְּאַרְבַּעַת עֲדִיָּים. אִמְרָה לוֹ, אֵינוֹ מְנִיחָתְךָ עַד שֶׁתֵּאֻמַּר לִי מַה שְׂמָךְ,
 34 וְמַה שְׂם עֵינְךָ, וְמַה שְׂם רֵבֶךָ, וְמַה שְׂם בֵּית מִדְּרָשְׁךָ שְׂאִתָּה לָמַד
 35 בּוּ תּוֹרָה, כְּתִבַּב לָהּ מַה שְׁבַקְשָׁה וְנָתַן בְּיָדָהּ, עָמְדָה וְחִלְקָה כָּל
 36 נְכָסֶיהָ, שְׁלִישׁ לְמַכְלוֹת - כְּדִי שִׁינְחָנָה לְהַתְּגַיֵּר וְשְׁלִישׁ לַעֲנִיִּים
 37 לְצַדִּיקָה, וְשְׁלִישׁ נְטִלָה בְּיָדָהּ, חוּץ מֵאוֹתָן מְצַעוֹת שֶׁלֹּא מִכְּרַתָּן אֶלֶּא
 38 הַבֵּיתָתָן עַמּוּהָ, וּכְבֵּאת לְבֵית מִדְּרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי חֵיטָא שְׁהִיהָ רַבּוּ שֶׁל
 39 אוֹתוֹ אַחֵד, אִמְרָה לוֹ אוֹתָהּ אֲשֶׁה לְרַבִּי חֵיטָא, רַבִּי, צוּה עַלִּי וְעֲשׂוֹנִי
 40 גִּזְרָתִי, אָמַר לָהּ רַבִּי חֵיטָא, בְּתֵי שְׂמָא עֵינַיִךְ נָתַתְּ בְּאֶחָד מִן
 41 הַתְּלֻמֵּידִים לְהַתְּחַתן אִיתוֹ וּמִשּׂוֹם כֵּךְ אֶת מִבְּקָשְׁתָּ לְהַתְּגַיֵּר, הוֹצִיאָהּ
 42 כְּתָב מִיָּדָה - שְׂכַתָּה לָהּ אוֹתוֹ תְּלָמִיד, וְנָתַנָּה לוֹ לְרַבִּי חֵיטָא, וְסִפְּרָה
 43 לוֹ כֹּל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה כִּיִּצְדַּק הִיא, שְׁמִשּׂוֹם שֶׁרֵאִתָּה אוֹתוֹ נָסִי שֶׁל מְצוֹת
 44 צִיצִית הִיא מִבְּקָשְׁתָּ לְהַתְּגַיֵּר, אָמַר לָהּ רַבִּי חֵיטָא, לְכִי זְכִי מְמַקְחָךְ,
 45 כְּלוּמַר, לְכִי הַתְּגַיֵּרִי וּמוֹתֵרֵת אֶת לְהֵינְשָׂא לוֹ. וּמְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא,
 46 סוּפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הִיא שְׁנַתְּגַיֵּרָה וְנִישְׂאָה לְאוֹתוֹ תְּלָמִיד, וְאוֹתָן

המשך ביאור למס' מנחות ליום חמישי עמ' א

11 שׂוֹאלֵת הַגְּמָרָא: וְמַה רֵאִיתָ לְרַבּוֹת כְּסוּת סוּמָא, וְלְהוֹצִיא כְּסוּת
 12 לְיָלֵה שִׁפְטוֹרָה מְצִיצִית, וּשְׂמֵא נָאמַר לְהִיפֵךְ. מַשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: מְרִבָּה
 13 אֵינוֹ כְּסוּת סוּמָא מִשּׂוֹם שִׁישְׁנָה בְּרָאִיהָ אֲצֵל אַחֲרִים - שְׂאִף
 14 שֶׁסוּמָא אֵינוֹ יוֹכֵל לְרָאוּתָהּ, אֲנָשִׁים אַחֲרִים יוֹכֵלִים לְרָאוּתָהּ,
 15 וּמוֹצִיא אֵינוֹ כְּסוּת לְיָלֵה שְׂאֵינָה בְּרָאִיהָ אֲצֵל אַחֲרִים - שְׂאִף אֲנָשִׁים
 16 אַחֲרִים אֵינָם יוֹכֵלִים לְרָאוּתָהּ בְּלִילָה.
 17 שׂוֹאלֵת הַגְּמָרָא: וְרִבְזָנָן בְּרִייתָא שְׂמַחֲיִיבִים נָשִׁים בְּצִיצִית, וְדֹאֵי
 18 סוּבֵרִים הֵם שֶׁהַצִּיצִית מְצוֹת עֲשֶׂה שְׂאֵין הֶזְמֵן גְּרָמָא הִיא וְחֲיִיבִים
 19 בְּצִיצִית גַּם בְּלִילָה,

1 אוֹתוֹ בְּלִילָה, וּמִכָּאֵן שְׂצִיצִית הִיא מְצוֹת עֲשֶׂה שְׂהוּזְמָן גְּרָמָא, שֶׁהֵיחִים
 2 הוּא גוֹרֵם לְמִצוּהָ, וּמִשּׂוֹם שְׁנַשִּׁים פְּטוּרוֹת מִמְצוֹת עֲשֶׂה שְׂהוּזְמָן גְּרָמָא,
 3 לְכֵךְ פְּטוּרוֹת מִן הַצִּיצִית.
 4 שׂוֹאלֵת הַגְּמָרָא: אֶתָּה אוֹמֵר שֶׁמִּדְּפִסּוּק 'וְרֵאִיתֶם אוֹתוֹ' יֵשׁ לְדָרוֹשׁ
 5 פְּרַט לְכְּסוּת לְיָלֵה שִׁפְטוֹרָה מְצִיצִית, אוֹ אֵינוֹ אֵלֶּא פְּרַט לְכְּסוּת
 6 סוּמָא - לְמַעַט אֶת בְּגָדֵי הַסוּמָא שִׁפְטוּרִים מְצִיצִית.
 7 מַשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: בְּשֶׁהוּא אוֹמֵר בְּפִרְשַׁת צִיצִית (דברים כב יב) 'אֲשֶׁר
 8 תִּכְסֶּה בָּהּ, הִרְיָ כְּסוּת סוּמָא אָמַר שְׁמַחֲיִיבֵת בְּצִיצִית, הָא מַה אֵינוֹ
 9 מְקַיָּים 'וְרֵאִיתֶם אוֹתוֹ', אֵלֶּא וְדֹאֵי הַכְּתוּב בָּא לְמַעַט פְּרַט לְכְּסוּת
 10 לְיָלֵה שְׂאֵינָה חֲיִיבֵת בְּצִיצִית.

61 במצות, תפילין בראשיהן, ותפילין בזרועותיהן, ויציעת בבגדיהן,
62 ומוזוה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד (תהלים קט קסד) 'שבע ביום
63 הללתיך על משפטי צדקך, שסיבג הקדוש ברוך הוא בשבע
64 מצוות, תפילין של ראש ושל יד הרי כאן שנים, הוסף לכך ארבע
65 ציעיות ומצות מוזה, הרי כאן שבע, ובשעה שנכנס דוד לבית
66 המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא
67 מצוה, שהרי בית המרחץ אין לובשים בו תפילין או ציעית וגם הוא
68 פטור מן המוזה לפי שמקום טנוף הוא, וביין שנזכר במילה
69 שבבשרה, נתישבה דעתו. לאחר שיצא ממנו אמר עליה – על מצות
70 מילה שירך, שנאמר 'למנצח על השמינית מומור לדוד', וכלומר,
71 על מצות מילה שניתנה בשמיני – ליום השמיני.
72 רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין
73 בזרועו ויציעית בבגדו ומוזוה בפתחו, הכל בחיובק שלא יחטא –
74 מצוות אלו יחוקרוהו שלא יחטא, שנאמר (קהלת ד יא) 'תחוט המשולש
75 לא כמקרה ינתק' – אלו השלשה מצוות, תפילין ציעית ומוזה.
76 ואומר (תהלים לד ח) 'הונה מלאך ה' סביב ליראיו ויתלצם, כלומר,
77 מלאך ה' שומר על יראיו המסובבים במצוות לחלצם מן החטאים.
78 הגמרא מביאה כמה ברייתות בחשיבות מצות התכלת בציצית:
79 תניא, היה רבי מאיר אומר, מה שנתנה תכלת שיחרו הקדוש
80 ברוך הוא למצוה זו מפל שאר מיני צבעונין. משיבה הברייתא: מפני
81 שהתכלת דומה בטון צבעה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה
82 לקמא הקבוד, שנאמר במראה קני ישראל את ה' (שמות כד ט) 'ותחת
83 רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר' – תחת רגלי ה'
84 כמין לבינה העשויה מאבן יקרה הדומה לרקיע כשהוא ברור וצלול,
85 וקריב במראה יחוקאל (יחוקאל א כב) 'במראה אבן ספיר דמות כסא,
86 כלומר, הכסא מראהו כספיר, ומשום שהספיר מראהו כעצם השמים
87 לטוהר וחינו הרקיע, הרי שהכסא מראהו כרקיע.
88 תניא, היה רבי מאיר אומר, גדול עונשו של מי שאינו מטיל חוטי
89 לבן בבגדו, יותר מעונשו של מי שאינו מטיל חוטי תכלת בבגדו.
90 משל למה הדרבך דומה, למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו, לאחד
91 אמר הבה לי חותם של מיט, ולאחד אמר הבה לי חותם של זהב,
92 ופשעו שניהם ולא הביאו למלך, לא אחד מהם של טיט ולא חותם של
93 זהב, איזה מהן עונשו מרובה, הוי אומר, זה שאמר לו המלך הבה
94 לי חותם של מיט ולא הביא, שהרי חותם של טיט מצוי הוא יותר
95 מחותם של זהב. וכן חוטי לבן מצויים יותר מחוטי תכלת, ולכן זה
96 שאינו מטיל חוטי לבן בבגדו עונשו חמור יותר.
97 מתוך שהגמרא הביאה כמה ברייתות שאמר רבי מאיר, הגמרא
98 מביאה דברים נוספים שאמר רבי מאיר בעניינים אחרים: תניא, היה
99 רבי מאיר אומר, תיב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר
100 (דברים יא) 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך, ויש לקרוא
101 'מה' מלשון מאה, וכלומר, שיה' מבקש מעם ישראל לברך מאה
102 ברכות.
103 הגמרא מביאה מעשה ממנהגו של רב חייא לענין מאה ברכות: רב
104 תניא גריה דרב אויא, בשבתא ובימי טבי – בשבתות ובימים
105 טובים, שאין מתפללים תפילת שמונה עשרה, ומתוך כך הוחרס לו
106 ממנהגו לברך מאה ברכות, פרה וממלי להו – היה טורח למלאות
107 ולברך מאה ברכות, באיספרמקי ומגדי – בכך שהיה מריח מיני
108 בשמים ואוכל מיני מגדים, ובברכות עליהם היה משלים למנין מאה
109 ברכות.
110 תניא, היה רבי מאיר אומר, תיב אדם לברך שלש ברכות בכל
111 יום, ואלו הן השלש ברכות א. ברוך אתה ה' וכו' עשאי ישראל.
112 ב. שלא עשאי אשה. ג. שלא עשאי בור.
113 רב אחא בר יעקב, שמעיה לבריה – שבע את בנו דהוה קא מברך
114 – שהיה מברך, שלא עשאי בור, אמר ליה רב אחא. כולי האי נמי
115 – וכי כל זה אתה משבח את עצמך שאינך עם הארץ, אמר ליה בנו.
116 ואלא מאי מברך – אלא איזה שלש ברכות אברך לקיים דברי רבי
117 מאיר. השיב רב אחא, ברכת שלא עשאי עבד.
118 הקשה לו בנו, היינו אשה – והרי כיון שמברך שלא עשאי אשה
119 נכלל בברכותו שלא עשאי עבד, שהרי אשה היא שפחה לבעלה
120 כעבד לרבו. תירץ לו רב אחא. עבד

1 האי 'אשר תכסה בה' מאי עבדי ליה – מה ידרשו ממנו רבנן, והרי
2 אין הם צריכים לדרוש מהפסוק לחייב את הסומא.
3 משיבה הגמרא: מיבעי להו לברתניא – הפסוק נצרך לדרשה
4 השנויה בברייתא, נאמר בפרשת ציעית (דברים כבי א) 'גדלים תעשה לך
5 על ארבע כנפות כסותך, ומכאן שבגד של ארבע כנפות חייב
6 בציצית ולא של שלש כנפות. מבררת הברייתא: אתה אומר
7 שמהכתוב 'ארבע' יש לדרוש ולא שלש, או אינו אלא לומר של
8 ארבע חייב ולא של חמש, אבל של שלש גם חייב בציצית. משיבה
9 הברייתא: כשהוא אומר 'אשר תכסה בה', הרי טלית בעלת חמש
10 כנפות אמור בתורה שחייבת בציצית, ומה אני מקיים 'על ארבע',
11 אלא שעל ארבע אתה חייב, ולא על של שלש.
12 שואלת הברייתא: ומה ראית לרבות ולחייב טלית בעלת חמש
13 כנפות, ולהוציא ולפטור בעלת שלש כנפות, נאמר להיפך, לחייב
14 בעלת שלש כנפות ולפטור בעלת חמש כנפות. משיבה הברייתא:
15 מרבה אני בעלת חמש כנפות, משום שיש בכלל טלית של חמש
16 כנפות, ארבע כנפות, וכיון שחייבת בציצית משום ארבע כנפותיה אין
17 מסתבר לפטורה בשל הכנף נוספת, ומוציא אני בעלת שלש כנפות,
18 משום שאין בכלל טלית של שלש כנפות, ארבע כנפות. ונמצא
19 לדברי הברייתא שהפסוק 'אשר תכסה בה' הוצרך גם לדעת רבנן,
20 וזה כדי לדרוש ממנו לחייב טלית בעלת חמש כנפות.
21 שואלת הגמרא: ורבי שמעון שטובר שכתוב 'אשר תכסה בה'
22 הוצרך לפטור את הסומא מן הציצית, מנין הוא לומד לחייב טלית
23 בעלת חמש כנפות בציצית. משיבה הגמרא: מתיבת 'אשר' שהיא
24 יתירה נפקא. ורפנן תיבת 'אשר' לא משמע להו לדרוש ממנה.
25 שואלת הגמרא: ורפנן המחייבים ציעית בלילה, האי 'וראיאתם אותו'
26 מאי עבדי ליה – מה ידרשוהו, והרי לכאורה משמע ממנו שאין בגד
27 של לילה חייב בציצית מפני שאין רואים אותו וכמו שדרש ממנו רבי
28 שמעון לעיל.
29 משיבה הגמרא: רבנן מיבעי להו לברתניא, נאמר בפרשת ציעית
30 (במדבר טו לו) 'יהיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות
31 ה', ויש לדרוש ראה מצוה זו – מצות ציעית וזכור – כדי שתזכור
32 מצוה אחרת התלויה בה, ואיזו זו מצוה התלויה בציצית, זו מצות
33 קריית שמע של שחרית, דתנן – כמו ששינו במשנה (ברכות ט),
34 מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיביר בין גוון התכלת
35 שבציצית ללבן שבה.
36 הגמרא מביאה דרשות נוספות שנאמרו בברייתות על הפסוק
37 'וראיאתם אותו: ותניא איך, כתוב 'וראיאתם אותו וזכרתם', ויש
38 לדרוש, ראה מצוה זו – ציעית, וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה
39 בתורה, ואיזו זו, זו מצות בלאים, דכתיב בפרשת כלאים (דברים כב
40 א) 'לא תלבש שעמנו צמר ופשתים יחדו', וסמוך לזה נאמרה פרשת
41 ציעית (שם כב יא) 'גדלים תעשה לך'.
42 תניא איך, אמר הכתוב 'וראיאתם אותו וזכרתם את כל מצות ה',
43 ויש לדרוש, ביין שנתחייב אדם במצוה זו משהגיע לגיל י"ג שנים,
44 באותה שעה נתחייב בכל המצות בולן. ורבי שמעון היא דאמר
45 ציעית מצות עשה שהזמן גרמא היא ונשים פטורות בה, ולכן החייב
46 בציצית שהוא הזכר באותה שעה נתחייב בכל המצוות.
47 תניא איך, אמר הכתוב 'וראיאתם אותו וזכרתם את כל מצות ה',
48 ומכאן יש ללמוד ששקולה מצוה זו, כנגד כל המצות בולן.
49 ותניא איך, אמר הכתוב 'וראיאתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'
50 ועשייתם אתם, ויש לדרוש, ראיה – ראיית הציצית מביאה לידי
51 זכירה – זכירת המצוות, זכירה מביאה לידי עשייה – זכירת המצוות
52 מביאה לידי עשייתם.
53 ורבי שמעון בן יוחי אומר, כל הדריו במצוה זו, וזכה ומקבל פני
54 שכינה, משום דכתיב הקא בפרשת ציעית (במדבר טו לו) 'וראיאתם
55 אותו, וכתוב התם (דברים יג) 'את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד',
56 ומאחר שבשני הפסוקים נאמרה תיבת 'אותו', יש לדרוש ולומר מה
57 'אותו' הנאמר בחומש דברים הוא על השכינה, אף 'אותו' הנאמר
58 בפרשת ציעית הוא על השכינה, וכלומר, שהמקיים מצוות ציעית
59 זוכה ל'וראיאתם אותו' היינו לראות את פני השכינה.
60 תנו רבנן, תיביין ישראל לפני המקום שסיבגן הקדוש ברוך הוא